

LUMINA

FOAIE RELIGIOASĂ-CULTURALĂ PENTRU POPOR

ABONAMENTUL:

Pe an: 12 coroane
Pe 6 luni: 6 "
Pe 3 luni: 3 "
Un număr 24 bani

APARE JOIA

REDACTOR:
Dr CORNEL CORNEAN

REDACȚIA ȘI ADMINISTR.: Strada Timișorii Nr. 59.

TELEFON Nr. 30.

INSERTIUNILE SE SOCOTESC AMĂSURAT TARIFEI
MANUSCRISELE NU SE ÎNAPOIAZĂ

Zorile păcii

Noaptea a trecut... Se mijeste de ziua... Ziua sfântă a libertății tuturor popoarelor...

Slăvit fii răsărit al păcii!

Consiliul național maghiar, care stăpânește astăzi Ungaria, a curmat ostilitățile la toate fronturile. Armata a depus armele și se respiră cu înțet, grăbind fiecare soldat la vatra părăsită acum 51 luni. Trupe franceze și engleze vor intra în țară, ca să se păstreze ordinea până la desăvârșirea păcii.

Pacea va da apoi ființă lumii celei nouă cu neamuri libere și stăpâne pe soarta și viața lor.

Noi, Românii băstinași ai acestor meleaguri, privim cu încredere deplină în fața evenimentelor istorice ce se desfășură. Dumnezeu este cu noi și tăria vieții noastre izvorește din tăria credinței în Dumnezeu.

În aceste vremuri de mărire să nu umblăm deci pe căi răzlețite, ci privirea noastră obștească să se îndrepte spre consiliul național român, care este chemat, după dreptate, să înfăptuiască organizarea voinței naționale românești.

Sfatul acesta al obștei românești se compune din cei mai devotați fii ai neamului, cari cu jertfirea vieții și a avutului lor, cu făclia aprinsă a minții și a inimii lor ne-au condus cu bărbăție prin negura celor trecute vremi. Încrederea obștească îi încunună cu atât mai mult astăzi. Ei ne vor conduce deci și pe mai departe, până-ce neamul va avea putința să se pronunțe neinfluențat asupra sorții sale!

Să lăpădam deci dela noi «toată grija cea lumească», să ne desbrăcăm de patimi și considerante personale, uniți să fim în gândire, uniți în simțire, uniți în fapte, precum uniți suntem în Dumnezeu părinților noștri.

«Mărire Ție celui-ce ne-ai arătat nouă lumină; mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace între oameni bunăvoire».

«Lăudăm-te, bine Te cuvântăm, ne închinăm Ție, Te mărim pe Tine, îți mulțumim Ție pentru mărirea Ta cea mare»...

Duminica 20-a după Rusalii

„În vremea aceea, venit-a un om la Isus, căruia îi era numele Iair și acela era mai marele Sinagogei și căzând la picioarele Lui l-a rugat pe El, ca să între în casa lui. Că avea numai o fată ca de doisprezece ani și aceia muria; și mergând îl împresurau pe El popoarele. Și o muiere fiind întru curgerea sângelui de 12 ani, care își cheltuisse la doftori toată averea sa și nici dela unul n'a putut să se vindece. Și apropiindu-se din dos, s'a atins de poala hainei Lui, și îndată i-a stătut curgerea sângelui ei. Și a zis Isus: cine este, care s'a atins de mine. Iară lăpădându-se toți, zis-a Petru și cei-ce erau cu el: Învățătorule, popoarele te îmbulzesc și te împresoară și zici: cine este cela-ce s'a atins de tine. Iară Isus a zis: s'a atins de mine oare cine, că eu am simțit puterea, care a ieșit din mine. Iară muierea văzând, că nu s'a ascuns, a venit tremurând și căzând înaintea Lui, i-a spus în fața întregului popor pentru care pricină s'a atins de dânsul și cum s'a tămăduit îndată. Iară El a zis ei, cutează fiică, credința ta te-a mântuit, mergi în pace. Încă grăind El, venit-a oare carele dela mai marele Sinagogei, zicând Lui, că a murit fata ta, nu supăra pe învățătorul. Iară Isus auzind, a răspuns lui zicând: nu te teme, numai crede și se va mântui. Și viind în casă n'a lăsat pe nici unul să între, fără numai pe Petru și pe Iacob și pe Ioan și pe tatăl fecioarei și pe mama ei. Și plâneau toți și se tânguiau pentru dânsa; iară El a zis: nu plângeți, că n'a murit, ci doarme. Și și băteau joc de dânsul, știind, că a murit. Iară El scoțând pe toți afară, și apucându-o de mână a strigat zicând: Fecioară, scoală! Și s'a întors Duhul ei și s'a sculat îndată și a poruncit să-i deie să mănânce. Și s'au spăimântat părinții ei; iară El le-a poruncit, să nu spună

nimănui ce s'a făcut“. (Ev. Luca c. 8. v. 41—56).

*

Fiul lui Dumnezeu a venit în lume, să ridice neamul omenească din robia păcatului, să-l deștepte din amorțeala sufletească în care era adâncit de veacuri, și să-l facă să se înalțe cu sufletul către acel bun Părinte, care l-a înzestrat cu însușiri alese, făcându-l asemenea Lui. Venirea lui Cristos pe pământ înseamnă pecetluirea sorții omenești cu *pecetea darului dumnezeiesc*, care cuprinde „*calea, adevărul și viața*“.

Întru împlinirea chemării sale mântuitoare, neobosit bătea blândul Galileian drumurile prăfuite ale Iudeii și Galileii, ducând cu sine *solia sfântă a păcii*, care avea să împlânzească moravurile însălbătăcite ale popoarelor de atunci; și să le facă a se închina unuia și adevăratului Dumnezeu „cu duhul și cu adevărul“. Înconjurat de popoare, deschidea larg vistieriile inimii Sale d-zeiești și împărția din darul nesfârșit al bunătății Sale tuturor celor-ce se apropiau și cereau „cu credință și cu dragoste“.

În cununa măreață a minunilor, cu cari Mântuitorul Cristos își dovedea d-zeirea Sa, țesute sunt și cele două minuni, cuprinse în s. Evanghelie de azi.

Două petrii scumpe mai mult în șirul dovedirii d-zeirii Sale, căci — pe deoparte — minunile ne întăresc în credința, că Isus este cu adevărat fiul lui Dumnezeu și — pe de alta — ne arată cât e de mare mila lui Dumnezeu față de oameni. Aceste două lucruri apar mai lămurit din minunile, pe cari le-a făcut Isus între oameni.

El, fiul lui Dumnezeu, cu bunăvoință întindea mâna fiecăruia, care îi solicita ajutorul; și cu bunăvoință părintească îl îndemna „să creadă“. „Credeți“ ne zice tuturor, căci „cel-ce crede în mine, are viață vecinică“. Toate năcazurile, toate ispitele, tot răul și îmbulzeala dușmanului numai prin credință se ușurează. Credința este leacul cel mai potrivit pentru cei bolnavi, pentru cei slabi la suflet, desne dăjduți și năpăstuiți de soarte, căci prin ea ni se întărește inima, putându-ne înălța la Dumnezeu și gusta astfel din păharul fericirii.

Pildă vie de credință tare și nestrămutată ne sunt sfinții și mucenicii, cari numai întăriți cu credința în Dumnezeu

au putut îndura și trece peste chinurile și suferințele cele mai grele. Roadele credinței le vedem și în minunile cuprinse în s. Evanghelie de astăzi.

Femeia bolnavă de 12 ani, „care-și cheltuisese avuția cu doftorii“, numai prin credința mărturisită înaintea lui Cristos se face sănătoasă. Atinsă de focul credinței, această nenorocită femeie, atinge numai de poala hainei lui Isus și — minune — ea se vindecă numai decăt. Ceea-ce n'au putut face doftorii în ani de zile, aceea făcu doctorul cel sufletesc, prin puterea credinței în El.

Dar minunea învierii fetei lui Iair? Aceasta întrece hotarele firii și omul stă uimit înaintea ei, văzându-și nimicnicia și neputința. Statornicia în credință a lui Iair mână pe „învățătorul“ la casa sa, unde fiică-sa murise deja. Pe drum îl îmbărbăta neconținut Isus cu cuvintele: „crede numai“ „toate se pot credinciosului“, cari cuvinte cădeau pe inima părintelui iubitor ca un balsam răcoritor. Și într'adevăr credința sinceră a lui Iair făcu minunea ne mai auzită, care întări și mai mult dragostea față de bunul învățător. De multe ori chiar în zilele noastre, când medicul nu mai știe la ce mijloace să recurgă față de un bolnav, o rugăciune sinceră și curată, isvorată din credința cătră Dumnezeu, înviorează pe bolnav și dându-i toiagul nădejzii în Dumnezeu, îl ridică din patul durerilor. Credința face de multe ori pe bolnav să-și supoarte cu bărbăție boala chinuitoare, pe cel copleșit de năcazuri să-și poarte cu răbdare suferințele.

Iată ce mângâiere ne ofere credința adevărată în Dumnezeu! Ea este aceea, ce pentru holdele bătute de arșița soarelui e ploaia binefăcătoare care înviorează și răcorește pământul, dându-i puterea trebuincioasă, de a putea hrăni miile de firicele de iarbă. Femeia bolnavă și Iair s'a împărțit de mila și ajutorul lui Dumnezeu prin credința lor tare și curată. Ca și acești oameni năpăstuiți de năcazuri să ne întărim și noi inimile cu această

virtute creștinească, căci numai în felul acesta ne putem împărțași de mângâiere în suferințele și năcazurile noastre zilnice.

Preotul Nicolae

Din sfânta Scriptură

„În ce chip dorește cerbul spre izvoarele apelor, așa dorește sufletul meu spre Dumnezeu cel tare, cel viu: când voi veni și mă voi arăta feții lui Dumnezeu“?! (Ps. 41, 1—3).

Scrisoare din Bucovina

Cernăuți, 26 Octombrie 1918.

Groaza zilelor de jertfă apune într'o apoteoză sângeroasă și roșiile fapte sunt pe sfârșite. Acuma începe a da roade sămânța ce-a sămănat-o spectrul războiului: și totul e mișcare febrilă, pasiune și avânt: cadrele vechilor stări de lucruri se sfarmă și țelurile se precizează în conștiințele deștelenite. Departe ca și aproape planează un spirit nou în văzduh, continentul întreg e străbătut de fiorul zguduitor, cu care se anunță zilele mari ale marilor premeniri: aspirațiuni și idealuri, probleme noi și noi îndemnuri se agită pretutindeni și forțele se mobilizează în jurul necesităților impuse de ceasul de față.

Trăim între două epoci: una, putredă, care s'a prăbușit, ne mai având nici o rațiune de a fi, — alta, care prin fapte și tenacitate trebuie durată: e moartă era drepturilor și cugetelor încătușate, și epoca dreptății se pregătește. În vederea acestei realizări fundamentale se frământă acuma milioanele. Războiul armelor nu-și mai are rostul; azi bănuie războiul convingerilor.

Duhul libertății, care electrizează popoarele, a risipit și ușoara letargie ce înfășurase neamul românesc din Bucovina. Pe acest pământ al nostru, care poartă în inima sa atâtea amintiri scrise cu lacrimi și cu sânge, a înviat acuma, ca prin minune, sufletul mare al trecutului și azi înțelege

oricare că pe aceste plaiuri mai bate, cu putere, vieața vechei Moldove. Și acuma, când masele clocotesc în pregătirea zilei de mâine, hotărâți ne spunem și noi cuvântul în vuetul vehement de glasuri cari cer dreptate. Credința noastră într'un viitor mai bun ne-a dat o nouă vieață și nouă putere, iar gravitatea clipelor de tranziție, pe cari le străbatem, ne-a făcut să uităm meschinele preocupări ale traiului individual. Și dintr'o generație dezbinată, cu direcții divergente și cu destule simptome de decădere, dintr'o generație care nu putea ieși din cercul vicios al răului organizat, — iată-ne acu: un curent unitar, o acțiune, ce are marea menire de a dărâma înguste îngrădiri, cari ne mai despart de poporul, din care facem parte cu sângele și inima noastră. Tendințele noastre s'au conturat, aspirațiunile s'au lămurit, energiile s'au organizat și un ritm luminos îngemănează rândurile noastre: nădejdea în izbânda apropiată a dreptății.

Marile prefaceri însă nu se săvârșesc decât prin eroism, și numai jertfele dau sancțiune ideilor. — Dar: jertfele noastre sunt nenumărate, iar credința ne-a făcut eroi. Și azi, suntem convinși că, dacă eroismul armei poate lărgi granițele, eroismul credinței poate desființa granițele.

Și în numele principiilor umanitare ce însuflețesc azi masele, ne ridicăm și noi împotriva vechii stări de lucruri, pentru a ne făuri viitorul așa cum îl înțelegem noi. Destul amar am adunat în piepturile noastre și destul ne-au biciuit legile oblăduitorilor luați din drum. Luptăm să stabilim un acord între condițiile de vieață politică și între tendințele fundamentale ale sufletului nostru românesc. Nu mai vrem să fim străini pe moșia noastră! Nu mai vrem să împărțim cu nimenea nici Biserica, nici pământul nostru; suntem datori să premenim sârmana noastră țărișoară: ca să doarmă liniștită umbra marelui Ștefan. Noi am fost stânca, pe care zadărnice au lovit-o talazuri pline de ură. Și dacă am așteptat un veac și jumătate, suntem convinși că nu am așteptat înzadar. Un sânge, o lege, o limbă!

„FOIȚA LUMINEI“

BLĂSTĂMUL CODRULUI

„Nu blastăm eu! Ci blastăm-te ochii
Nevinovați de lacrimi roșii plini,
Ci blastăm-te mâinile orfane,
Cari cer un corn de pâne să le-alini!

Nu blastăm eu! Ci blastăm-te sânii
Sfârșiți și stânși ai mamelor sfârșite
Și blastăm-te toți, vai toți bătrânii,
Sătui de zile negre chinuite!

„Eu n'am cuvinte astăzi să blastăm,
Să pot să spun, vai tot ce-aș vrea să spun,
A blăstămelor negre diademe
Pe fruntea ta eu numai ți-le pun!

„Căci mi-ai zdrobit fără de rost stejarii
Și n'ai lăsat să-i prohodesc măcar!...
...Și acasă cum se stâng cei buni și dragi
Plângându-și rostul mașter și amar!

„Și mâne! mâne-i zi de sărbătoare
Și veseli oaspeți vor veni la noi!
Și... vor găsi pe cei umili de veacuri;

„Și nu va fi în Codru — 'ntreg un suflet
Cu ochii plini de 'ntreaga bucurie,

Căci... tot cătunu-și are un mort la casă
Și fiecare suflet e o pustie....

„...Dar.. vor ieși copiii să sărute
Pe oaspeții, cari vor veni la noi...
Și n'om mai fi Furtună blăstămată

„Și-om. prăznui cântând izbânda mare!
Și vor ieși toți morții din morminte!...
Căci vii sunt morții toți la suflul mare
Al primăverii celei mari și sfinte....!

Dormiți cei buni, cei mari, cei mucenici,
Peste mormântul vostru 'nstrăinat
In toată ziua soarele veni-va
Cu ceriu-'ntreg de stele la 'nchinat.

O. Hulea

Lupta dela Mărișel

Era la 26 Februarie, anul 1849.
Întreg Ardealului se afla în fierbere, Românii
toți în picioare și înarmați. Unii cu puști, alții
cu coase și cu securi.
Zăpada începuse a se topi și apele râurilor
creșteau. Creșteau și se înroșiau mereu de sânge.

Era sângele martirilor, vărsat pentru sfânta libertate.

O ceată de răsculați, la număr 600, după ce săvârșesc cruzimile cele mai înfiorătoare în comuna românească Gelău, fosta reședință a ultimului domnitor român din Ardeal cu acelaș nume, plecase spre comuna Mărișel, tot în scopul de a omori și incendia tot ce e românesc.

Locuitorii din sat, avizați din vreme despre primejdia ce-i amenință, au eșit înarmați întru întâmpinarea inamicului lor de moarte și la Vârful Bătrânei au dat pept cu el.

Erau puțini Românii, dar cu ei era dreptatea și însuflețirea națională.

Șase ceasuri a ținut lupta și s'a terminat cu fuga rușinoasă a răzvrătiților, cari au fost goniți de Români până la marginea comunei Gelău, lăsând în urma lor 13 morți și 50 răniți.

Perdere Românilor din Mărișel a fost: 6 morți, câțiva răniți, 4 case aprinse și 30 de vite cornute furate de dușmani.

Infrângerea aceasta, nu o puteau răsculații suporta și s'au decis să ia răzbunare. La 12 Martie au plecat din nou spre Mărișel, de astădată 1600 de honvezi, siguri de o izbânda plină de mărire.

— Iată țelul de soare, spre care ne avântăm, hotărâți, în aceste clipe de clocot, ce despart două vremi.

În aceste momente mari sunt de neapărată trebuință mijloacele cari să întărească sufletele slabe și conștiințele șovăitoare, și să pledeze cauza celui slab.

Un asemenea mijloc e revista națională, militantă: „Glasul Bucovinei”: sinteza aspirațiilor și revindcărilor noastre, manifestarea cea mai luminoasă a conștiinții noastre naționale. Deplină concentrație și virilitate dură, chibzuință și francheță, nici un cuvânt de prisos și fiecare la locul său: iată însușirile acestei publicații, care apără cele mai înalte interese ale poporului nostru. Revista aceasta impusă de nevoile timpului, condusă de o singură idee și având o singură țintă, e opera celor mai bine înzestrați români, a celor mai de seamă reprezentanți ai intelectualității românești. Ne împlinim o plăcută datorie relevând pe oamenii de bine, cari pun atâta grije pentru realizarea renașterii noastre naționale. Sufletul mișcării pornite de „Glasul Bucovinei” e savantul profesor univ. și distinsul scriitor *Dr. Sextil Pușcariu*, ca scriitori apreciați remarcăm pe: prof. Alecu Procopovici, Dr. V. Marcu și Dr. M. Hacman. Restul grupului e compus din: prof. univ. Dr. V. Șesan, Dr. E. Procopovici, G. Bancescu, D. cav. de Bejan, Dr. Bodea, Dr. Bodnarescu, Dr. Gheorghian, Dr. Homiuca, Gh. Șandru și A. Vitenco. Penetrați de gravitatea momentului, acești destoinici bărbați nu au cruțat nici timp nici bani pentru a da ființă „Glasului Bucovinei” care are înalta misiune de a pregăti foarte însemnatele evinamente, cari vor inaugura mult așteptata *Eră nouă*.

George Voievidca

Știrile săptămânii

Zile mari. Poporul cere dreptul de a se amesteca și de a conduce treburile obștei. În fața acestei cereri de oțel, zăgăzurile stăpânirii de până acuma nu mai pot rezista, se rup, și

Sentinele române de la hotare au avizat și astădată din vreme poporațiunea din Mărișel despre noua primejdie, și la moment toți bărbații și feciorii harnici de a purta arma s'au adunat spre a se consulta asupra modului de apărare.

Avram Iancu era și el de față. Le statori însuși planul de apărare, și împărțind sătenii în trei coloane, le numi trei puncte însemnate strategice din apropierea comunei pe cari aveau să le țină ocupate și de acolo să se apere.

Erau puțini Români, abia 300 de oameni, și mai era încă un punct însemnat care asemenea trebuia să fie negreșit ocupat. Iancu știa că trei sute de oameni nu pot duce lupta multă vreme cu un alian aproape de șase ori mai tare și ajutor în apropiere nu era. Își făcu deci planul astfel: să facem pe dușman să creadă, că are în fața sa o putere enorm de mare.

Pentru a băga deci spaimă în inamic, dar mai ales pentru a-i putea observa toate mișcărilor și pentru a putea statori momentul în care trebuia deschis focul, era neîncunjurat de lipsă, ca din vârful muntelui „Grohot”, aflător în nemijlocita apropiere a comunei, să se facă inamicului o demonstrație sgomotoasă. Trebuie trimiși și aci măcar numai o mână de oameni.

Iancu comunică planul acesta fruntașilor din comună, în special centurionului Roșu, pe

valurile renașterii popoarelor cutremură marea omenimii. În Budapesta revoluția a pus stăpân pe țară „consiliul național maghiar”. Armata, trenurile, posta și toate instituțiunile publice s'au supus acestui sfat național. Soldații și-au rupt rozeta de pe chipiu învelindu-o cu cocardă națională și apoi care cum a putut, cu trenul, sau pe jos, a plecat spre casă. Primul pas ce l-a făcut acest sfat al poporului a fost, că a poruncit comandanților dela toate fronturile să sisteze dușmăniile, *depunând armele*. La frontul italian s'a încheiat armistițiul. Va urma în curând și la frontul dunărean.

Regatul Ungariei este în pragul prefacerii sale în republică. Regele a dispensat guvernul lui Károlyi dela jurământul depus și a ordonat prin o depeșă, ca oficerii să se alătore după naționalitatea lor la consiliile naționale ale popoarelor din țară, având a se supune numai poruncilor, ce le vor primi dela acestea. Cei-ce doresc să între în armata vre-unuia dintre aceste consilii naționale, să ceară permisiune dela ministrul de război. Bazați pe această telegramă ofiterii români s'au și constituit în toate centrele în consilii militare. Așa au făcut și oficerii și soldații români de pe teritoriul comandei militare a Timișorii, trimițând „sfatului național român” declarația „că oficerii și soldații români îi stau solidari la dispoziție”.

Și arhiducele Iosif, cel mai iubit comandant al poporului maghiar, desbrăcându-se de titlul de arhiduce s'a alăturat la consiliul național-maghiar, jurându-i împreună cu fiul său credință.

Dar orice prefacere grăbită este încopciată și cu zguduiri. Soldații plecați cu întregul echipament militar dela front sau de prin garnizoane, fără deosebire de neam, au început tulburări prin diferite locuri. Oameni răi, cari pescuie în turbure, se află în tot satul. Aceștia apoi s'au dedat la furturi, jafături, la aprinderi, la bătăi, ba și la omoruri. Se impune deci fie cărui cetățean datorința, ca să contribue cu toate mijloacele la înlăturarea acestor fărădelegi. *Pacea ne bate la ușă. Întreaga armată se demobilizează. Dar aceasta trebuie să urmeze în ordine.* Dreptaceea sfatul național român, în acord cu sfatul național maghiar și săsesc, cere dela toți cetățenii, ca în bună înțelegere să stabilească între olaltă toate modalitățile pentru

care-l numise comandant peste trupele improvizate, și îngândurat îl întrebă pe acesta, că oare pe cine să trimeată la munte? Din cele trei coloane nu putea împrumuța nici un singur om, pentru că prin aceasta ar fi slăbit puterea de rezistență a celor de jos.

Centurionul Roșu își aruncă atunci privirea asupra cetei de femei din sat, care se adunaseră și ele și cu mâinile încrucișate stăteau la o parte și ascultau instrucțiunile lui Iancu, și se întreba și el dar pe cine?

Între femei se află și propria sa mamă, — *Pelaghia Roșu*, care-l înțelese, și pășind în fața lui Iancu, răspunse acestuia scurt și rezolut:

— „Pe noi!”

Femeile fură la moment organizate. Iancu numi de comandantă a lor pe curagioasa Pelaghia Roșu și le dete toate instrucțiunile necesare. Cu pălării de bărbați pe cap și călare plecară bravele femei din Mărișel la munte, în cea mai exemplară ordine militară.

Sosite aci, comandanta lor Pelaghia Roșu le postă astfel, ca inamicul să nu le vadă și numai ea singură rămasă în față, alegându-și un loc potrivit de unde să poată vedea toate mișcărilor trupelor de honvezii.

asigurarea ordinii. Drept aceea s'au înființat pretutindeni garde civile, cari vor pune sfârșit diferitelor excese.

Conducătorii firești ai poporului nostru sunt deci rugați, ca să îndemne la toate prilejurile poporul dela țară, că precum în trecut așa și în aceste clipe istorice, să dovedească prin fapte, că este element de ordine. Viitorul neamului nostru este încredințat „sfatului național român”. Să ne supunem poruncilor lui de a fi pe pace și a susține ordinea!

Cetitorii noștri soldați, cari în urma întâmplărilor mai noi și-au schimbat adresa, sunt rugați să ne încunoștințeze îndată despre această schimbare, căci numai așa vor putea să primească foaia regulat.

Constituanta Bucovinei. Frații noștri din această țărișoară s'au întrunit în 27 Octomvrie în constituantă sub prezidiul celui mai de seamă conducător al lor: Dr. Iancu Flondor. Pe baza dreptului de proprie dispunere al popoarelor au hotărât „unirea Bucovinei întregale cu celelalte țări românești... și au instituit un consiliu național de 50 membri spre a conduce poporul român din Bucovina”.

Gardă civilă în Caransebeș. Caransebeșul este centrul unui ținut foarte estins. Trenurile aduc zilnic mii și mii de soldați, cari în cele mai multe cazuri s'au strecurat înarmați până aici. Pentru susținerea siguranței publice, pentru păstrarea averii locuitorilor orașului nostru, și cetățenii români au ținut sub prezidiul asesorului Ștefan Jianu o mare intrunire, în care — după vorbirile înflăcărâte ale dlor Ștefan Jianu, Iuliu Vuia, Dr. George Lăbonțiu și Dr. Cornel Cornean cari au dat poporului o descriere amănunțită asupra situației generale care ne aflăm, au hotărât întemeierea unei garde civile. Aceasta este deja organizată și și-a început cu succes activitatea. Conducerea gardei este încredințată unui comitet executiv care desfășură o activitate vrednică de aprecierea publicului. Spre lauda cetățenilor și a conducătorilor noștri fie zis, că până în momentul de față n'a obvenit în Caransebeș nici un exces. Și nici nu se poate altfel într'un oraș, în care Românii pacinici formează majoritatea. Servească

Honvezii înaintau spre Mărișel. Când au sosit la un anumit punct, Pelaghia Roșu suflă puternic din buciom, și la moment tovarășele sale ieșiră toate la iveală, sus pe vârful de munte, alergând călare în toate părțile și făcând un zgomot asurzitor.

Acesta era semnalul pentru cei de jos ca să deschidă focul. Pocniturile de pușcă începură însă numai din partea Românilor, căci honvezii plini de spaimă și de buimăceală și temându-se de o ploaie de gloanțe, ce s'ar putea trimite asupra lor din vârful muntelui, — nici n'au mai făcut încercarea să lupte vitejește, ci au recurs din nou la obicinuțul lor mod de apărare, la fugă, goniți fiind de Români până la malul râului Someșul-Rece, pe care au trebuit să-l treacă în not pentru a-și scăpa vieața.

Perderea răsculașilor a fost 30 morți, între cari și un căpitan, 100 răniți și 200 înecați în Someșul-Rece. Românii nu au avut decât 3 răniți.

Așa a decurs frumoasa luptă dela Mărișel în care femeile române au dat cele mai impunătoare dovezi de curaj și însuflețire națională.

Teodor V. Păcățianu

ceastă organizare drept exemplu comunelor din împrejurime.

Limba maghiară. Noul ministru de culte învățământ Martin Lovász comunică episcopului nostru prin ordinul său telegrafic Nr. 00532/1918, că în clasele I și II din școlile primare cu limbă de propunere română nu mai este obligatorie **limba maghiară**. Preasfințitul episcop va dispune a nu se mai propune pe viitor în loc limba maghiară în aceste clase. — Vom mai scăpa și de altele cu ajutorul lui Dumnezeu.

Domnule ministru! Miniștrii de acum au înunțat la titlul de „exelență” hotărînd, că atât afacerile oficiale cât și în atingerea zilnică să fie intitulați „domnule ministru”. Adecă ne democratizăm.

Contele Tisza a fost omorât în Budapesta în partea unor soldați, cari au pătruns cu puterea în locuința sa.

Orșova a fost bombardată de aviatori francezi, aprinzându-se rafineria de petrol.

O armată jidovească. Legiunea jidovească are a trecut în zilele din urmă prin străzile orașului Newyork, înainte de a pleca în Anglia și de-acolo în Palestina, a primit din partea Angliei permisiunea să poarte un steag al ei. Este așa zisul „Morgen David” în culoarea albă și cu o singură stea albastră. Muzica militară a acestei legiuni jidovești a cântat imnul jidovesc național numit „Haltivach”, care ar avea o vechime de vre-o două mii de ani. America a și subscris un fond al Palestinei, ca cel dintâiu buget al noului stat ovreiesc ce are să se înființeze. Mai mulți milionari jidovi din Newyork, au făcut toate pregătirile, pentru de a se muta la cel dintâiu prilej favorabil în Palestina.

ECONOMIE

Ingrijirea pomilor

Iuliu Vuia

Te prinde mila când privești pometurile noastre neingrijite și lăsate în mâna sorții. Și cât au trudit părinții noștri până au văzut ridicate întinsele noastre moșii!

Nu e destul să faci economie și să câștigi; cel mai mare meșteșug e, să și *păstrezi* ceea ce ai câștigat.

Vorba e, ce ingrijire avem să dăm pometurilor noastre, ca ele să aibă destulă putere de a produce roduri îmbelșugate?

Curățirea mușchilor. Rar vei da la noi de vre-un pom et care să nu fie năpădit de mușchi, care suge puterea de viață din coaja pomului. Mușchii se curăță primăvara cu răzătoarea, când coaja e umedă, sau după o ploaie. Dacă se vatămă coaja pomului o ungem cu balebă de vacă sau cu pământ galbin. Prin curățirea mușchilor se nimicesc o mulțime de insecte.

Spre a încunjuța înmulțirea mușchilor și totodată și spre a reîntineri coaja, vâruim pomii în Octomvrie cu var stâns, mestecat cu balebă.

Curățirea ramurilor sau a crengilor. Și mai vedem ingrijirea coroanei pomului din partea pomilor noștri. Vom afla mulțime de pomi a coroană e așa bogată în ramuri, încât pom nici nu capătă aer, adecă nu are respirație. Ramurile cari sunt prea dese, cari se încrucieșează, asemenea și cele uscate, le tăiem pieziș toamna sau primăvara cu ferestrăul. Tăietura o ungem cu pământ lutos. Tăiem toți lăstarii, cari cresc din rădăcină în jurul trunchiului precum și pe aceia, cari cresc deasupra ramurilor groase.

Întinerirea pomilor. De câte ori nu ni s'a dat să vedem un pom et — și mai ales pruniște — cu pomi, cari abia de mai au 2-3 crengi slăbuțe, iar cele mai multe sunt uscate și nimicite.

Pomii bătrâni, cari numai rodesc, se pot întineri prin retezare, adecă tăierea ramurilor bătrâne, lăsând să crească în locul lor alte crengi tinere. Crengile le retezăm aproape de noduri ori ramuri mai tinere, căci atunci se vindecă mai curând. Ranele le netezim bine și le ungem cu pământ galbin. În deosebi prunii trebuie întineriți din 10 în 10 ani.

Când retezăm ramurile, ingrijim ca să dăm coroanei o formă frumoasă.

Realtoirea. Sunt cazuri când unii pomi nu rodesc, sunt stărpi. Pe aceia îi altoim primăvara din nou. Ramurile pe cari dorim ale altoi le retezăm și le altoim. E bine ca de desubtul tăieturii să lăsăm o ramură mai nouă, pentru a circula măsga. Celelalte ramuri, cari nu le-am altoit, le tăiem pe rând în timp de 2-3 ani.

Săpatul, gunoitul și udatul pomilor. Pomii trebuie săpați primăvara și toamna. Primăvara săpăm pomii înainte de înflorire. Să fim însă cu grijă să nu vătămăm rădăcinile, cari sunt la suprafața pământului. Tot la 2 ani, când săpăm, mestecăm pământul cu gunoi putred.

Dintre gunoierile artificiale e foarte bun pentru pomi *superfosfatul*. Cu acesta gunoim, după ce am săpat s'nb pomi, răsfirând superfosfatul și udând peste el cu apă mestecată cu udul vitelor.

Pomii sădiți în pământuri nisipoase se sapă mai pe deasupra ca să nu pătrundă arșița soarelui la rădăcină.

Pomii atinși de păduchi de sânge îi periem cu o fluiditate făcută din petroleu, lapte cald și apă. Vara, în timp de secetă, și mai ales primăvara pe timpul înfloririi, udăm pomii.

SFATURI MEDICALE

Epidemia spaniolă

Războaiele suut de regulă împreunate cu diferite morhuri lipicioase. Acestea apoi seceră fără milă viețile omenești, dacă nu le punem de cu vreme stavilă. De vre-o două-trei luni încoaci, când începeau să mijească deja zorile păcii, s'a înstăpănit pe pământ o boală necunoscută încă la noi: *influența spaniolă*. Aceasta bântue acum în dragă voie și își seceră zilnic potopul de jertfe.

Ea se arată în următoarele 4 feluri:

1. ca catar (troacnă), aprindere de gât, tusă, dureri de cap, friguri și oboseală. Îndata ce observăm aceste semne să ne culcăm în pat, să luăm ceai ferbinte, purgativ și chinină. Cât timp nu au încetat ferbințele, să nu ne sculăm din pat;

2. ca boală de intestine (mațe). Bolnavul îngălbenește, îi vine să verse și nu are scaun. Și în cazul acesta se recomandă, ca bolnavul să se culce în pat, să mănânce numai zamă, ouă moi, poame fierte, cu un cuvânt să se rețină dela mâncări greu de mistuit;

3. ca boală de nervi, ivindu-se dureri mari de cap împreunate și cu aprindere de creieri, apoi cu dureri în jurul oaselor.

4. ca aprindere de plămâni. Felul acesta e cel mai periculos. Bolnavul are friguri în grad mare; într'un moment asudă, în celalalt are ferbințeli uscate, scuipea piele sângeroasă, e palid, răsuflarea e neregulată, inima lucrează din ce în ce mai încet.

Și din cele de până aci vedeți oameni buni, că stați în fața unui morb de tot peri-

culos. Fără ingrijire doftorească să nu lăsați deci pe nici unul dintre voi, care s'ar îmbolnăvi!

Dar și până-ze cereți sfatul medicului vă atrag luarea aminte, să ocoliți atingerea nemijlocită cu bolnavul, căci boala este foarte lipicioasă și trece cu ușurință dela unul la altul. Să păstrați cea mai mare curățenie, spălându-vă cât de des mâinile în deosebi însă înainte de a mânca; să vă spălați de mai multe ori în zi gura și nasul cu apă caldută amestecată cu sare, puțin alcool, sau cu hipermangan. Mai dăm sfatul, ca să ne desvățăm de a da mâna unii cu alții, să nu umblăm dela o casă infectată la alta, să nu sărutăm mortul, să nu luăm parte la pomenile făcute în casa celui mort de această boală, să nu umblăm prin birturi și localuri publice, cu un cuvânt să ocălim tot ce contribuie la răspândirea acestui morb.

Iar dacă un membru al familiei noastre s'ar îmbolnăvi, să-l culcăm în altă chilie, pe care apoi să o aerizăm cât de des astfel, că deschidem ferestrele chiliei învecinate.

Cu un cuvânt paza bună ne va feri și de acest bici al lui Dumnezeu și va pune stavilă morții, care și-a făcut iarăși culcuș cald în satele noastre.

Calendarul săptămânii

Octomvrie

Răpciune

Zilele săptămânei	Data	Numele sfinților și sărbătorilor Calendarul Iulian (vechiu)
Joi	25	Mii Notarie, Marcian, Martirie
Vin.	26	(+) S. M. M. Dimitrie
Sâmb.	27	M. Nestor
Dum.	28	Mii Terentie și Neonila
Luni	29	Ma Anastasia; C. P. Avramie
Marți	30	Mii Zinovie și Zinovia sora sa
Merc.	31	Ap. Stachie, Amplie, Narcis

**Manilla,
Raffie,
Sfoară,
Căpestre,
Saci,**

se capătă la:

DESIDERIU HAVAS — LUGOȘ

comersant mare de saci și ponevi institut de împrumutare.

Telefon 500, — Adresa telegrafică: **Havas, Lugos.**
10-2.

3000 sticle (uiegi) noi

nefolosite și fără inscripție — pentru limonadă, provăzute cu dop de porțelan și gumi — se află de vânzare la fabrica de sodă din **Karánsebes**;

3-3

Andrei Seracin erezii